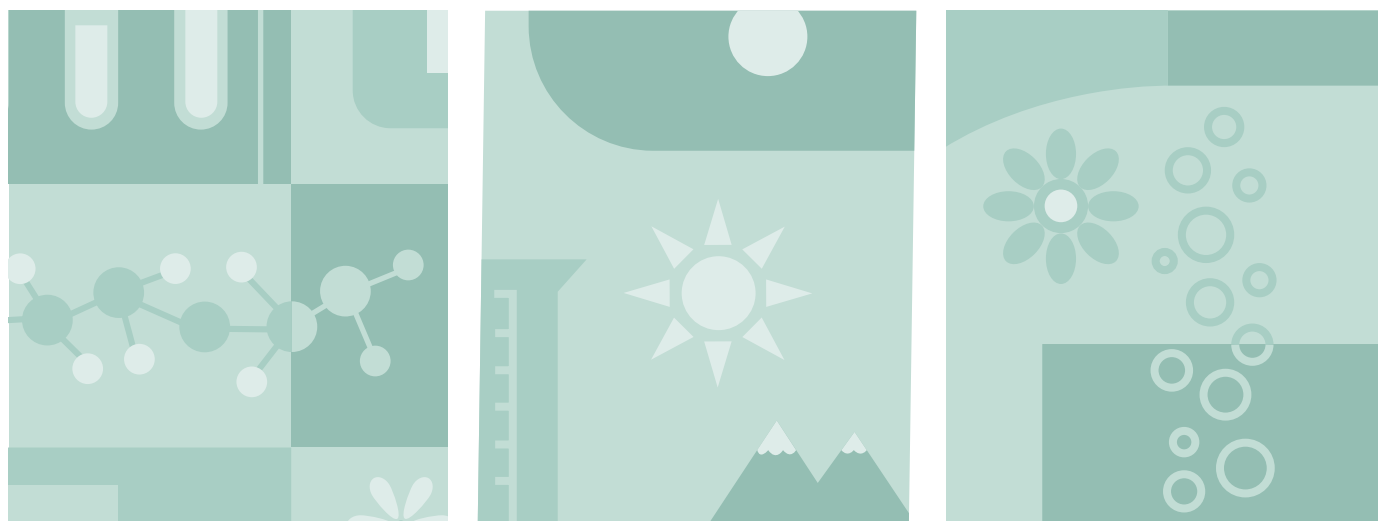

Sveriges rapport om kontroll av växtskyddsmedel 2010 i enlighet med artikel 17 i direktiv 91/414/EEG

Sveriges rapport om kontroll av växtskyddsmedel 2010 i enlighet med artikel 17 i direktiv 91/414/EEG

**En rapport till Europeiska rådet i enlighet
med artikel 17 i rådets direktiv (91/414/EEG)
om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden**

Best.nr. 511 042
Sundbyberg, mars 2012
Utgivare: Kemikalieinspektionen©
Beställningsadress: CM Gruppen, Box 11063, 161 11 Bromma
Tel: 08-5059 33 35, fax 08-5059 33 99, e-post: kemi@cm.se
Rapporten finns som nedladdningsbar pdf på www.kemi.se

Omslag: Kemikalieinspektionen
Tryck: CM Gruppen AB

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Sammanfattning	3
1 Tillsyn	4
1.1 <i>Myndigheternas ansvar</i>	4
1.2 <i>Tillsynsmetodik</i>	6
1.3 <i>Kompetens och utbildning</i>	6
2 Utförda kontroller	6
3 Beslut om åtgärder	7
4 Bedömning av kontrollresultat under 2010	8
4.1 <i>Jämförelse av resultat med föregående år</i>	8
4.2 <i>Planering för 2011</i>	8
5 Övriga bestämmelser	9
5.1 <i>Behörighetscertifikat för användning av växtskyddsmedel</i>	9
5.2 <i>Tillstånd att sprida växtskyddsmedel inom särskilda områden</i>	9
5.3 <i>Anmälan om spridning av växtskyddsmedel på mark som inte används till jordbruk, trädgårdsbruk eller skogsbruk</i>	9
6 Försålda kvantiteter av verksamma ämnen i växtskyddsmedel	10
7 Anmälda fall av förgiftning	10
8 Förbättringar från ansvariga myndigheter	10

Sammanfattning

I den här rapporten sammanställs information från olika källor om tillsynsåtgärder i Sverige under 2010 i enlighet med artikel 17 i direktiv (91/414/EEG) om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden. Större delen av ansvaret för tillsynen av växtskyddsmedel är fördelat på Kemikalieinspektionen¹, Naturvårdsverket² och Sveriges 290 kommuner.

Under 2010 kontrollerades 2265 företag i Sverige. Företagen bestod av tillverkare, importörer och distributörer av växtskyddsmedel samt yrkesmässiga användare inom jordbruk, trädgårdsbruk och skogsbruk. Fem (0,2 procent) av dessa företag anmäldes för misstanke om brott med stöd av nationell lagstiftning. Dessutom har myndigheterna utdömt 2 (0,9 procent) förbud, 49 (2,2 procent) förelägganden och 7 (0,3 procent) miljöstraffavgifter.

Närmare 10 000 yrkesmässiga användare inom jordbruk, trädgårdsbruk och skogsbruk fick behörighetscertifikat för användning av växtskyddsmedel under säsongen 2010/2011. Kommunerna hanterade 221 ansökningar om tillstånd om användning av växtskyddsmedel inom särskilda områden och 341 anmälningar om användning av växtskyddsmedel på ytor som inte betraktas som åkermark. Under 2010 såldes cirka 1 948 ton verksamma ämnen som används i växtskyddsmedel, varav 1 394 (72 procent) ton var avsett för jordbruket. 1017 förfrågningar om bekämpningsmedel kom in till Giftinformationscentralen³ från allmänheten och sjukvården. 147 av dessa bedömdes som riskabla tillbud, det vill säga tillbud som kan ge upphov till förgiftning hos människor.

För att förbättra tillämpningen av EU-lagstiftningen hos näringsidkare, utvecklar tillsynsmyndigheterna kontinuerligt informationsmaterial om gällande och nya regler och bestämmelser.

¹ www.kemi.se

² www.naturvardsverket.se

³ www.giftinformation.se

1 Tillsyn

Ansvar för Sveriges tillsyn av växtskyddsmedel är fördelat mellan centrala och lokala myndigheter. Myndigheterna är självständiga och ansvarar för sin egen tillsyn⁴. För att skapa rätt förutsättningar för en enhetlig och effektiv tillsyn sker samverkan i olika former, exempelvis genom gemensamma tillsynsprojekt. Centrala myndigheter ansvarar för att utbilda lokala myndigheter och sprida kunskaper och erfarenheter via vägledning⁵ i form av faktablad, helpdeskar samt genom att organisera seminarier, högskolekurser med mer.

1.1 Myndigheternas ansvar

Under 2011 har en ny förordning gällande växtskyddsmedel⁶ börjat tillämpas. En ny nationell tillsynsförordning⁷ har trätt i kraft och med den har ansvaret för tillsynsvägledning gällande användning av bekämpningsmedel i lantbruket övergått till Jordbruksverket. Denna rapport avser dock tillsynsinsatserna under 2010 och därför redogörs för de förhållanden i regelverk och vägledningsansvar som gällde då.

Kemikalieinspektionen (KemI) är en central myndighet som ansvarar för godkännande av växtskyddsmedel i enlighet med rådets direktiv 91/414/EEG om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden

KemI ansvarar också för tillsyn av bestämmelser gällande direktiv 91/414/EEG och förordning (EG) nr 1107/2009 tillsammans med Naturvårdsverket. Båda myndigheterna sorterar under Miljödepartementet. KemI utför både operativ tillsyn och tillsynsvägleder kommunerna medan Naturvårdsverket enbart ansvarar för tillsynsvägledning gentemot kommunerna gällande regler om användning av bekämpningsmedel. Naturvårdsverket utför inte någon operativ tillsyn (Tabell 1).

⁴ Ordet ”tillsyn” som används i den nationella lagstiftningen är ett vidare begrepp av ”kontroll” då det också innefattar tillsynsvägledning. Tillsyn kan bytas ut mot marknadskontroll som ofta används i EU:s rättsakter när det gäller kontroll av produkter.

⁵ Tillsynsvägledning består i utvärdering, uppföljning och samordning av operativ tillsyn samt stöd och råd till operativa tillsynsmyndigheter.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG

⁷ Miljötillsynsförordning SFS 2011:13

Tabell 1. Bestämmelser och ansvarsområden 2010

Myndighet	Bestämmelser	Ansvarsområden
Kemikalieinspektionen (KemI)	Rådets direktiv 91/414/EEG Förordning (EG) nr 1107/2009 Rådets direktiv 1999/45/EG Förordning (EG) nr 1272/2008 Förordning (2006:1010) om växtskyddsmedel Miljöbalken (1998:808)	Tillsynsvägledning och operativ tillsyn (importörer och tillverkare) som avser marknadsföring av växtskyddsmedel
Naturvårdsverket (NV)	Rådets direktiv 91/414/EEG Rådets direktiv 2009/128/EG Statens naturvårdsverks författningssamling (SNFS 1997:2) om spridning av bekämpningsmedel Miljöbalken (1998:808)	Tillsynsvägledning som avser användning av växtskyddsmedel
Kommuner	Rådets direktiv 91/414/EEG Förordning (EG) nr 1107/2009 Rådets direktiv 2009/128/EG Rådets direktiv 1999/45/EG Förordning (EG) nr 1272/2008 Förordning (2006:1010) om växtskyddsmedel Statens naturvårdsverks författningssamling (SNFS 1997:2) om spridning av bekämpningsmedel Miljöbalken (1998:808)	Operativ tillsyn (importörer, tillverkare, distributörer och yrkesmässiga användare) som avser marknadsföring och användning av växtskyddsmedel

Kommunerna utövade 2010 en operativ tillsyn⁸ hos tillverkare, importörer, distributörer och yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel inom jordbruk, trädgårdsbruk och skogsbruk. KemI utför operativ tillsyn hos tillverkare och importörer som marknadsför och säljer växtskyddsmedel.

Ytterligare lagstiftning som måste efterlevas är Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, som ändrar och upphäver direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG, samt ändrar förordning (EG) nr 1907/2006, förordning (2006:1010) om växtskyddsmedel samt den nationella lagstiftningen Statens Naturvårdsverks författningssamling (SNFS 1997:2) om kemiska bekämpningsmedel.

Förordningen om växtskyddsmedel (2006:1010) kräver kvalificerad utbildning för spridning av växtskyddsmedel. Naturvårdsverkets bestämmelser (SNFS 1997:2) reglerar spridningen av växtskyddsmedel bland annat genom krav på dokumentation. Användaren måste bland annat registrera uppgifter såsom temperatur- och vindförhållanden vid spridningstillfället samt skyddsavstånd vid spridningen.

Överträdelse av gällande bestämmelser regleras i miljöbalken, som fastställer sanktioner och straff. Åtgärder som tillsynsmyndigheterna kan vidta är åtalsanmälan, föreläggande, förbud och miljöstraffavgifter. Beslut om föreläggande och förbud får förenas med vite.

⁸ Operativ tillsyn utövas direkt mot den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd och motsvaras av kontroll. Båda uttrycken används i den här rapporten.

Tillsynsmyndigheterna har även möjlighet att använda åtgärder som inte kräver sådana beslut, exempelvis påpekan om brister med krav på rättelse.

Kommunerna rapporterar årligen till KemI om de tillsynsinsatser som har gjorts inom växtskyddsområdet, vilket sker under frivilliga former. För år 2010 rapporterade 208 (drygt 72 procent) av totalt 290 kommuner sina tillsynsinsatser till KemI.

1.2 Tillsynsmetodik

KemI:s målsättning för tillsynen är dels ökad regelefterlevnad och dels riskminskning. För att uppnå en mer effektiv tillsyn sker satsningar på utveckling av tillsynsmetodiken. Kommunikation, rutiner och regeltolkningar har prioriterats inom området för växtskyddsmedel. Inspektionerna utförs både genom besök eller via brev. Besök hos företagen ger bättre förutsättningar för en god kommunikation medan inspektion via brev oftast är mer tids- effektivt. Urval av företag som ska granskas baseras på riskminskning och ibland på nya regler. Urvalet kan också ske efter tips om dålig efterlevnad, till exempel gällande försäljning av otillåtna växtskyddsmedel. Den lokala tillsynsmetodiken skiljer sig mellan kommunerna och beskrivs därför inte närmare i denna rapport.

1.3 Kompetens och utbildning

De inspektörer som ansvarar för tillsyn av regler gällande växtskyddsmedel inom KemI har universitetsutbildning inom biologi, agronomi, kemi och/eller ekotoxikologi. KemI har nyligen utarbetat en plan för utbildning av egna inspektörer som godkändes 2010.

KemI ansvarar för en del av en universitetsutbildning för kommuninspektörer, där regler om kemiska produkter, växtskyddsmedel och biocidprodukter är KemI:s ansvarsområden. 39 personer deltog i kursen 2010.

2 Utförda kontroller

Under 2010 utfördes kontroller hos tillverkare, importörer, distributörer och yrkesmässiga användare inom jordbruk, trädgårdsbruk och skogsbruk. Utöver dessa kontroller utförs också preparatanalyser vart tredje eller vart fjärde år för att kontrollera att godkända växtskyddsmedel innehåller de verksamma ämnen som uppges i beslutet för varje godkännande. I de senast utförda preparatanalyserna från 2006 konstaterades inga avvikelser. Nästa analys var planerad till 2010 men kommer istället att genomföras under 2011. Uppskjutandet beror på försening i upphandling av analyserande laboratorium.

Det totala antalet inspektioner som utfördes under 2010 var 2 265, där KemI granskade 1 företag och kommunerna resterande företag (tabell 2). Kommunerna utförde kontroller av 74 distributörer och 2180 yrkesmässiga användare. Flest antal kontroller hos yrkesmässiga användare utfördes hos jordbrukare, med totalt 1978 kontroller. Som kontroll har, förutom besök hos verksamhetsutövare, även inrapporterats anmälan och ansökan om spridning av växtskyddsmedel inom vattenskyddsområden.

Tabell 2. Antal kontroller under 2010

Kontroller utförda av:				Totalt
Kemi	Kommuner			
Tillverkare / importörer	Tillverkare / importörer	Distributörer	Yrkesmässiga användare	
1	10	74	1978 ¹ +193 ² +9 ³	2265

¹ Yrkesmässiga användare inom jordbrukssektorn

² Yrkesmässiga användare inom trädgårdsbrukssektorn

³ Yrkesmässiga användare inom skogsbrukssektorn

Av de kontroller som utfördes 2010 granskades regler om godkännande, märkning och förpackning av växtskyddsmedel samt tillstånd hos tillverkare, importörer och distributörer (tabell 3).

Vid kontroll av yrkesmässiga användare granskades regler om godkännande och förvaring av växtskyddsmedel samt dokumentation, skyddsavstånd och behörighet och tillstånd att använda växtskyddsmedel i behörighetsklass 1 och 2. Regler om märkning, förpackning och tillstånd är inte relevant att kontrollera hos en yrkesmässig användare. I en del av fallen har enbart antalet kontroller inrapporterats men inte vad inspektören granskade vid respektive kontroll.

Tabell 3. Antal granskade regler vid kontroller under 2010

Regler	Kontroller utförda av:				Totalt
	Kemi	Kommuner			
	Tillverkare / importörer	Tillverkare / importörer	Distributörer	Yrkesmässiga användare	
Godkännande	1	*	36	1423 ¹ +168 ² +6 ³	1634
Märkning	0	*	48	-	48
Förpackning	0	*	36	-	36
Tillstånd	0	*	24	-	24
Förvaring	-	-	48	1700 ¹ +153 ² +8 ³	1909
Dokumentation	-	-	-	1779 ¹ +149 ² +2 ³	1930
Skyddsavstånd	-	-	-	1657 ¹ +111 ² +4 ³	1772
Behörighet	-	-	-	1734 ¹ +170 ² +5 ³	1909
Tillstånd kl. 1-medel	-	-	-	1367 ¹ +72 ² +1 ³	1440

- Ej aktuellt att granska regeln

* Tio kontroller har rapporterats men inte vad som granskades vid respektive kontroll

¹ Yrkesmässiga användare inom jordbrukssektorn

² Yrkesmässiga användare inom trädgårdsbrukssektorn

³ Yrkesmässiga användare inom skogsbrukssektorn

3 Beslut om åtgärder

De brister som konstaterades vid kontrollerna är av både allvarigare och enklare art. Åtgärder som kan vidtas vid allvarigare brister är åtalsanmälan, förbud, föreläggande eller miljöstraffavgift. Av de totalt 2265 företag som kontrollerades under 2010 anmäldes bara fem till åtal (0,2 procent) Myndigheterna utdömde två förbud (0,09 procent), 49 förelägganden (2,2 procent) och sju miljöstraffavgifter (0,3 procent) (tabell 4).

Tabell 4. Beslut om åtgärder 2010

Åtgärder	Åtgärder begärda av:				Totalt
	KemI	Kommuner			
	Tillverkare / importörer	Tillverkare/ importörer	Distributörer	Yrkesmässiga användare	
Åtalsanmälan	0	*	1	$4^1+0^2+0^3$	5
Förbud	0	*	1	$1^1+0^2+0^3$	2
Föreläggande	0	*	0	$40+9^2+0^3$	49
Miljösanktionsavgift	0	*	0	$6^1+1^2+0^3$	7
Totalt	0	*	2	$51^1+10^2+0^3$	63

* Tio kontroller har rapporterats men inte om dessa ledde till någon form av åtgärd

¹ Yrkesmässiga användare inom jordbrukssektorn

² Yrkesmässiga användare inom trädgårdsbrukssektorn

³ Yrkesmässiga användare inom skogsbrukssektorn

4 Bedömning av kontrollresultat under 2010

Under 2008 samarbetade KemI med kommunerna i ett projekt om växtskyddsmedel som ledde till ett stort antal kontroller och beslut om åtgärder. Under 2009 och 2010 har inte några sådana projekt bedrivits vilket förmodligen avspeglar sig i resultatet för 2010 (se nedan för 2009 års resultat). KemI har på egen hand enbart inspekterat ett företag som sålt växtskyddsmedel. Antalet kommuner som inrapporterat sina resultat till KemI är på samma nivå 2010 jämfört med 2009. 2011 genomförs ytterligare ett samarbetsprojekt (se avsnitt 4.2) vilket borde leda till en ökning av resultatet.

4.1 Jämförelse av resultat med föregående år

Under 2010 togs 63 beslut om olika åtgärder, vilket är i samma storleksordning som föregående år (68 beslut).

Föreläggande med krav på åtgärder är det vanligaste sättet att åtgärda brister och är vanligtvis det första steg en myndighet tar. Under 2010 gjordes 49 förelägganden, jämfört med 44 året innan. En miljösanktionsavgift kan bara tas ut i vissa bestämda fall. Sju beslut om miljösanktionsavgift togs under 2010, vilket är ungefär hälften jämfört med 2009 (13). Kraftfullare åtgärder som togs av myndigheterna var två beslut om förbud och fem anmälan om åtal. Under 2009 var antalet förbud och åtalsanmälan 8 respektive 3.

4.2 Planering för 2011

Under 2011 kommer analyser att utföras för att kontrollera att godkända växtskyddsmedel innehåller de verksamma ämnen som anges i godkännandet. Ungefär tio kommer att analyseras.

KemI och Naturvårdsverket genomför också ett samarbetsprojekt, *Kemikalier i lantbruket 2011*, tillsammans med landets kommuner under 2011. Syftet med projektet är att genomföra en enhetlig och samordnad tillsyn av växtskyddsmedel i landet, samt att höja lantbrukarnas kännedom om regler kring märkning och användning av växtskyddsmedel i syfte att minska hälso- och miljöriskerna. Flera av kommunerna har i årets enkätsvar angett att de kommer att medverka i samverkansprojektet 2011 och därför inte bedrivit egen tillsyn under 2010.

5 Övriga bestämmelser

Andra viktiga bestämmelser är regler om behörighet för användning av växtskyddsmedel, tillstånd att använda växtskyddsmedel i särskilda områden och anmälan om spridning av växtskyddsmedel på mark som inte används inom jordbruk, trädgårdsbruk eller skogsbruk.

Kontroller som utförs i samband med tvärvillkor⁹ och gränsvärden¹⁰ för växtskyddsmedel i livsmedel sammanfattas inte i denna rapport.

5.1 Behörighetscertifikat för användning av växtskyddsmedel

När växtskyddsmedel godkänns delas de in i olika behörighetsklasser med hänsyn till hälso- och miljöfarliga egenskaper i samband med användningsområdet. Ett medel som hänförs till klass 1L eller 2L får endast användas i yrkesmässigt bruk av personer som uppfyller särskilda kunskapskrav. Klass 3-medel får användas av alla.

Jordbruksverket¹¹ är den centrala myndighet som har ansvar för utbildning av yrkesmässiga användare. Ett behörighetscertifikat gäller i fem år. Därefter måste användaren uppdatera sin kunskap genom en behörighetskurs för att få ett nytt certifikat. Under kurssåsongen 2010/2011 fick 9872 personer behörighet att sprida växtskyddsmedel. Av dessa gick 1407 grundutbildningen på fyra dagar medan 8465 personer deltog i en fortbildningskurs på en dag. Grundkursen är indelad i flera olika kurser med hänsyn till användning. Det finns kurser för betning av utsäde, behandling av enskilda skogsplantor samt bekämpning av kvalster i bigårdar.

5.2 Tillstånd att sprida växtskyddsmedel inom särskilda områden

Kommunerna utfärdar tillstånd om spridning av växtskyddsmedel inom särskilda områden som tomtmark vid flerfamiljshus, gårdar tillhörande skolor och förskolor, allmänna lekplatser, inom skyddsområden för vattentäkt och vid planerings- och anläggningsarbeten. 2010 utfärdades 221 tillstånd.

5.3 Anmälan om spridning av växtskyddsmedel på mark som inte används till jordbruk, trädgårdsbruk eller skogsbruk

Kommunerna hanterar anmälningar om spridning av växtskyddsmedel på banvallar och fritidsanläggningar som är större än 1 000 m² där allmänheten har fritt tillträde, med undantag av åkermark. Under 2010 hanterades 341 anmälningar.

⁹ Flera av de regler som gäller växtskyddsmedel kontrolleras även med tvärvillkor som följer det EU-stöd som lantbrukare kan ansöka om. Jordbruksverket är ansvarig myndighet för detta och har tillsammans med Länsstyrelserna ansvar för att kontrollera att dessa villkor följs.

¹⁰ Livsmedelsverket har ansvar för att kontrollera gränsvärden av växtskyddsmedel i livsmedel. Myndigheten rapporterar in aktuella tillsynsinsatser i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd.

¹¹ www.jordbruksverket.se

6 Försålda kvantiteter av verksamma ämnen i växtskyddsmedel

Vid tiden då rapporten skrevs fanns ännu ingen statistik över försålda kvantiteter av verksamma ämnen i växtskyddsmedel för år 2010. Siffrorna förväntas dock vara i samma storleksordning som föregående år. Under 2009 såldes 31 ton verksamma ämnen för användning i betningsmedel, 234 ton verksamma ämnen för användning i svampmedel, 1 594 ton verksamma ämnen för användning i till ogräsmedel, 32 ton verksamma ämnen för användning i tillväxtregulator, 44 ton verksamma ämnen för användning i insektsmedel, och 13 ton verksamma ämnen för användning i avskräckningsmedel för vilt. Fördelat per användarkategori var mängden inom jordbruket 1 394 ton, inom skogsbruket 12 ton och inom trädgårdsbruket 73 ton. Totalt såldes närmare 1 950 ton verksamma ämnen för användning i produktion av växtskyddsmedel.

7 Anmälda fall av förgiftning

Giftinformationscentralen (GIC) är den centrala myndighet som har som uppgift att informera om olika typer av risker och symptom på akut förgiftning, ge råd om lämplig behandling samt informera om sjukvårdsinsatser.

Under 2010 fick GIC 1017 förfrågningar som gällde bekämpningsmedel. 89 förfrågningar gällde klass 1L- och 2L-medel medan 654 förfrågningar gällde klass 3-medel. Resterande förfrågningar, 274 stycken, gällde rättgift, båtfärg, träimpregneringsmedel och okända bekämpningsmedel. 147 fall bedömdes som riskabla tillbud där myndigheten rekommenderade att man skulle uppsöka sjukhus alternativt att sjukvården kontaktat GIC för att få behandlingsråd angående patienter som redan befunnit sig där.

Flest förfrågningar om bekämpningsmedel gällde alltså klass 3-medel, som är produkter som allmänheten får använda. Förfrågningar kan komma från en enskild person eller från ett sjukhus. Flera förfrågningar kan därför gälla en och samma person.

8 Förbättringar från ansvariga myndigheter

Under 2010 har 208 (drygt 72 procent) av totalt 290 kommuner bidragit till den årliga redovisningen av kontroller av växtskyddsmedel. Det är i samma storleksordning som föregående år (211 kommuner).

KemI har som målsättning att landets samtliga kommuner ska skicka in en rapport. Det pågår ett kontinuerligt arbete med förbättring och utveckling av vägledningsmaterial som checklistor och inrapporteringsformulär vilket kan underlätta hantering och redovisning av rätt typ av uppgifter som efterfrågas vid den årliga rapporteringen.

Eftersom kommuner är oberoende myndigheter är det av största vikt att det sker ett samarbete mellan kommuner och centrala myndigheter för att uppnå en enhetlig och samordnad tillsyn och för att sprida information om nya eller uppdaterade regler och lagar. KemI strävar efter att prioritera den här typen av projekt eftersom de upplevs som effektiva och resultatrika.

Tillsynsmyndigheterna arbetar kontinuerligt för att förbättra och optimera sina tillsynsmetoder. För att uppnå en effektiv tillsyn, där minskad risk för människor och miljö är ett av de viktigaste målen, måste ett långsiktigt arbete med regeltolkning, rutiner och kommunikation prioriteras.

www.kemikalieinspektionen.se

**Kemikalieinspektionen, Box 2, 172 13 Sundbyberg. Besöksadress: Esplanaden 3A
Tel: 08-519 41 100, Fax: 08-735 76 98, E-post: kemi@kemi.se**